

NOG 31 DAGEN...

Word nu abonnee!

DEMENTIE

20 DEC 2019

MEELOPEN MET Bewogen dag in het hospice

Journalist Jessica Maas en fotograaf Bas Losekoot lopen een dag mee met verpleegkundige Harma Smit in hospice Kromme Rijnstreek in Houten. 'Het is veel luisteren, ook naar wat er niet gezegd wordt.'

 Bewaren

Het is 9.10 uur. De zesjarige blonde Elsa komt vrolijk met haar tante het hospice binnen. Het is een bijzondere dag vandaag. Ze gaat straks met haar vader naar De Efteling. Zijn laatste wens. Vrijwilligster Cora (54) begroet het meisje hartelijk. 'In welke attracties wil je allemaal vandaag?' Verpleegkundige Harma Smit heeft Elsa's vader een uurtje eerder al gewassen en zijn medicijnen toegediend. Ze is expres wat vroeger gekomen. Ze weet hoe belangrijk vandaag voor hem is en hoeveel inspanning deze dag hem gaat kosten. De 44-jarige John is heel erg ziek.

Hij is een van de drie gasten van Hospice Kromme Rijnstreek in Houten. Stuk voor stuk mensen die niet lang meer te leven hebben. Later vandaag arriveert er nog een nieuwe bewoonster en dan zijn alle appartementen weer bewoond. 'Die opnamedag is vaak confronterend, mensen weten dat ze hier niet meer zullen vertrekken', vertelt Harma met haar eerste kop sterrenmuntthee in de hand.

Ze zet zich even aan de grote tafel in de sfeervolle huiskamer. Bos bloemen op tafel. In de open rode keuken zet vrijwilliger Kris weer koffie bij. Harma werkt hier sinds de opening.

Nu bijna negen jaar geleden. 'Dit kwam eigenlijk toevallig op mijn pad. Ik ben kinderverpleegkundige, maar dit trok me ook. Een paar jaar terug heb ik nog een specialisatie rouw en verliesverwerking gevolgd.' Ze houdt van haar werk. 'Veel mensen vinden het heel akelig. Ze denken vaak dat het hier altijd triest en somber is, maar dat is helemaal niet geval. Het is ook heel mooi om in de laatste fase van iemands leven van betekenis te zijn. We doen er hier – met alle vrijwilligers – alles aan om die laatste dagen zo comfortabel mogelijk te laten zijn.'

9.50 uur

In de hal een zijtafel met vier kaarsen en daarachter een bloesemtak. Symbool voor de vier gasten. Wanneer een van hen overlijdt, wordt een kaars aangestoken. De kaars mag de familie later mee naar huis nemen. Thijs Geuze van de stichting Ambulance Wens rolt er nu een brancard naar binnen. Bovenop het bed een teddybeer in ambulance-outfit. De zesjarige Elsa heeft 'm al ontdekt. 'Ha, wij gaan vandaag lekker naar de Efteling', begroet hij het meisje hartelijk. Hij laat haar even op de knopjes van het bed drukken. Het bed gaat omlaag. 'Kijk, kan papa er zo inrollen'. 'Dit is de allereerste keer dat ik in een ambulance mee mag', vertelt Elsa enthousiast. Haar tante slikt.

10.14 uur

Verpleegkundige Gioya Vlug, werkzaam in het Sophia Kinderziekenhuis maar regelmatig ook vrijwilligster op de 'wensambulance', neemt op kantoor nog even de medicatie van John door. Harma praat haar bij. John heeft pancreaskanker, hij heeft erg veel pijn, is misselijk en moet vaak spugen. 'Ik heb 'm nu net nog morfine gegeven. Hij mag straks nog vier pufjes.' In een toilettaasje zitten de medicijnen voor vandaag. 'Oh, ik pak nog even een vleugelnaaldje voor je.' Ernstig: 'Ik hoop dat het goed gaat vandaag, eigenlijk is alles te veel.' Goed ingestopt, vest aan en met pet op wordt John weggereden. Harma en vrijwilligers Cora en Kris zwaaien de familie uit.

10.50 uur

Ilke Meijers, de dochter van de nieuwe bewoonster, komt gehaast binnen. Ze heeft in de file gestaan vanuit Veldhoven en was bang dat ze te laat zou zijn. Zondag hebben zij en haar zus het appartement – met een keuken, zithoek en eigen badkamer – al een beetje ingericht. De oude klok van thuis, een mooie bos bloemen op tafel, foto's op het bijzettafeltje. Ze hebben al heel wat meegemaakt met hun moeder die in de zomer 'ineens ging sukkelen', vertelt Ilke. Ze vertelt over de tekortschietende thuiszorg, over de ruzies met de huisarts die weigerde door te verwijzen. Ze zucht. Of ze even naar buiten kan om een sigaretje te roken? Harma knikt begripvol. 'Kom maar even tot rust, het komt allemaal goed.'

11.30 uur

De telefoon van Harma rinkelt. Even naar kamer drie. Naar Irene van 56. Aan haar bed zit vriendin Birgitte. Irene vertelt hoe ze deze zomer – terwijl ze zat te waken naast het bed van haar moeder – een insult kreeg. Ze knipt met haar vingers. 'Ineens was ik weg. Hersentumor.' Birgitte vult aan. 'Dat was op 20 juni en 4 juli ben je geopereerd.' Een zware periode met bestralingen en chemo volgde. Irene wijst naar haar hand, naar de tatoeage van het getal 30. 'Zoveel bestralingen heb ik gehad.'

Birgitte vertelt hoe iedereen, familie en vrienden, hoop op herstel bleef houden. 'Ze heeft ook nog een tijd in een zorgappartement gewoond, maar dat ging niet goed. Ze was daar te veel alleen.' Irene knikt. 'Als ik daar op de bel drukte dan moest ik soms wel een half uur wachten. Ik was ook bang om te vallen.' De tumor zorgt ervoor dat haar zicht achteruitgaat en ook de hoofdpijnen worden erger.

Het verblijf in het hospice helpt haar bij het loslaten, bij de acceptatie. 'Geloof me, dat is zo moeilijk. Ik kon het niet eens geloven toen de bedrijfsarts in de zomer zei dat ik nooit meer aan het werk zou gaan.' Ze schudt haar hoofd. 'En dan ineens is het voorbij. Nee, dit zat niet in de planning. Geniet van elke dag, geniet van elke dag.' Vriendin Birgitte houdt haar hand vast.

12.46 uur

In de woonkamer wordt de tafel gedekt door de vrijwilligers van de middagploeg. Vrijwilligster Jolanda roert in haar zelfgemaakte pompoensoep. Harma pleegt nog even een telefoontje op kantoor richting het Diaconessenziekenhuis. De nieuwe bewoonster is nog steeds niet gearriveerd. Coördinator Anja van der Starre werkt nog maar sinds twee maanden hier, voorheen werkte ze in een hospice in Dordrecht. Dit werk ligt haar. 'Mensen worden hier weer gezien, alle maskers vallen af, iedereen is hier gelijk.'

Harma schuift aan. De nieuwe mevrouw komt over een half uurtje, zegt ze. Ook bestuurslid en kookvrijwilliger Jan Laval zit aan tafel. Hij vertelt hoe de gasten elke dag een keuze hebben tussen twee gerechten. Hij pakt er een map bij. Vanavond mogen de gasten kiezen tussen een runderlapje met aardappelen of pannenkoeken. Harma glimlacht. 'Irene van nummer drie kon niet kiezen, ze wil graag van allebei een beetje.' In totaal werken hier – naast elf verpleegkundigen en twee coördinatoren in wisseldienst – dik honderd vrijwilligers. Ook 's nachts is er een verpleegkundige en een vrijwilliger in huis.

Harma: 's Nachts voeren we vaak de mooiste gesprekken. Mensen zijn soms bang voor de dood en willen daar de familie niet mee lastigvallen. Het is veel luisteren, ook luisteren naar wat niet gezegd wordt.' Soms grijpen verhalen haar aan. Ouders met jonge kinderen, mensen van haar eigen leeftijd. 'Ik realiseer me heel goed dat dit ons allemaal kan overkomen.' Ze zit vol met mooie verhalen. Een bewoner die twee dagen voor zijn dood nog in het hospice is getrouwd, een gast die haar koor nog één keer wilde horen zingen. Veel kippenvelmomenten. 'Bijna alles kan hier.'

13.25 uur

De ambulance is gearriveerd, Harma staat al bij de voordeur. De 87-jarige mevrouw Meijers wordt binnengereden. Gevolgd door haar twee dochters, Ilke en Coeny, en kleindochter Esmeralda. 'Welkom, welkom. Kijk dit is de huiskamer, de keuken.' De nieuwe gast kijkt knikkend rond en wordt naar het nieuwe appartement gebracht. Ook hospice-arts Erika van Maanen is gearriveerd. Samen met collega Petra Blommendaal zorgt zij voor de patiënten van buiten Houten.

13.40 uur

Harma zet zich naast het bed van mevrouw Meijers – die een vieve indruk maakt – voor de intake. Er moeten wat papieren worden ondertekend en ze vertelt wat over de gang van

zaken in het hospice. 'Hoe is het met u? Hoe vindt u het om hier te zijn?' Daar is mevrouw Meijers helder over. 'Nou ik hoop dat het niet te lang duurt, hoor. Het is wel goed zo. Ik heb nooit wat gemankeerd tot deze zomer. En dan hoor je ineens kanker.' Ze schudt haar hoofd. 'Maar ik ben ook al 87 hè'. Harma knikt. 'Dat zou je niet zeggen.' Mevrouw Meijers antwoordt, een klein lachje om de lippen: 'Dat hoor ik wel vaker.'

Dochter Coeny schudt glimlachend het hoofd om de duidelijke antwoorden van haar moeder. Onverbeterlijk. Ze stopt nog wat kleding in de ladekast. Veel eten doet haar moeder niet meer, vertellen de dochters aan Harma. 'Ik geef er niks meer om', zegt mevrouw Meijers zelf. Harma stelt haar gerust. 'Eet en drink als u zin heeft, het hoeft niet, hè. Uw lichaam geeft het zelf wel aan. En als u ergens anders zin in heeft, dan gaan we het halen. We zijn er hier om het zo comfortabel mogelijk voor u te maken.'

15.17 uur

Tijd voor de overdracht met verpleegkundige Hanneke Groot-Roessink. Zij is er vanavond. Harma loopt nog even de dag door. Ze vertelt over het dagje Efteling van John, over de nieuwe afspraak met Irene die steeds minder goed ziet en daardoor zelf de waterkoker niet meer zal gebruiken. Over de nieuwe gast en haar medicijnen. 'Ze wil trouwens graag dat haar deur openblijft, anders voelt ze zich zo opgesloten.' Hanneke vraagt, knikt en schrijft mee. Samen lopen ze nog even naar het appartement van mevrouw Meijers. Handen worden geschud. Nog een extra kussen onder de rug.

16.10 uur

De dienst van Harma Smit zit erop. Nog een paar rapporten afsluiten. 'Ik ben benieuwd hoe het met John is gegaan in De Efteling. Zorgen jullie straks nog voor een pannenkoek voor zijn dochtertje?'

Namen van sommige gasten in het hospice zijn vanwege de privacy gefingeerd.